

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կես տարվանը 6 ռուբլ:

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը և պ. Գառնուրիանի խմբագրությունում

Օտարաբաղադրացիք գինում են ուղղակի

Тифлис. Редакция „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

Խմբագրատանը բաց է առաօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տոն օրերից):

Յայտարարութիւնները ընդունվում են ա մեն լ և դ ու ո լ ի

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

“ՄՇԱԿ” ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ 1878 թվից

Եւ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԻ ԸՄԵՆ ՕՐ, բացի տոն և տոներին հետեւեալ օրերից:

Լրագրի գինը և պրօգրամման նոյն են մնալու: Մենք կը ստանանք ՍԵՓԵՆԿԱՆ ՀԵՌԵՂԻՐՆԵՐ: ՄՇԱԿ տարեկան գինը 10 ռուբլ է, կես տարվանը 6 ռուբլ: Գրվել կարելի է ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ մէջ և պ. ԾԱՏՈՒՐԵԱՆՅԻ խմբագրութեամբ:

ԸՆՈՒՆՁԻՆ ՀԸՄԵՐՆԵՐԸ կը ծախվին 5 կոպէկով հատոր: Օտար քաղաքներից պէտք է գինը հետեւեալ հասցեով՝ ТИФ-ЛНСЪ Редакция „Мшакъ“.

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾԵՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԳԱՌԻԹԻՒՆ

Մեր ընտանեկան բարոյականութիւնը, — Ներքին և արտաքին թիֆլիսի փողոցները: Մի խառնուրդով լինելով Նախկին խմբագրին, Նախկին խմբագրին, — Արտաքին և արտաքին: Հայոց ազգային ժողովի նիստը և Պօլսում: Արտաքին խմբագրին, — Նախկին խմբագրին: Հեռագրի նիստը: Յայտարարութիւնները: Տեղեկացոյց: — Բանասիրական: Մի քանի խօսք պ. Միքայէլէին:

ՄԵՐ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԲԱՐՈՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ընթերցողը երեւի յիշում է մեր այս տարվայ առաջին համարում տպւած Հոշո նամակը: Եթէ մայր մասին կուգնայինք խօսել: Մենք շատ անգամ խօսել ենք մեր ընտանեկան կեանքի վրա, նկարագրել ենք նրա պակասութիւնները, ուշադրութիւն ենք դարձրել ընտանեկան ճնշման և բռնաւորութեան վրա: Բայց մի երեւոյթ կայ, մեր ընտանիքների

մէջ որի վրա ոչ ոք ուշադրութիւն չէ դարձրել՝ դա ծնողների, մօր և հօր անհատաւոր վարմունքն է իրանց երեխաների հետ:

Հատ անգամ մեր ծնողները ունեւոր երեք չորս երեխայ, առաջիններին սիրում են, նրանց հետ մարդասիրական կերպով են վարվում, իսկ վերջինին, զրեթէ առանց պատճառի, սկսում են առտել, սկսում են նրան ճնշել հալածել, ծեծել, գործ են ածում նրան ինչպէս տան ծառայ կամ ազակին... Եւ տեսակ երեւոյթ դարձացած մարդու համար անբացատրելի է: Եւ տեսակ հրէշաւոր երեւոյթ կարելի է բացատրել միմիայն խորին սոգիտութեամբ և նախապաշարմունքով: Հատ անգամ մայրը որ զիցուք երեք երեխայ է բերել, չորրորդին

ծնելու ժամանակ պատահմամբ անտանելի ցուեր է զգում, առել տանջվում է նրան ծնելու ժամանակ քան թէ առաջիններին բերելու ժամանակ: Եւ ահա, կարծես թէ երեխան մեղաւոր է ծնողանի չարչարանքների մէջ, մայրը սկսում է երեխային առելով առել, զրկում է նրան ամեն բանից, վարվում է նրա հետ բոլորովին այլ կերպ, քան թէ իր մնացած երեխաների հետ, հալածում, հայհոյում է նրան, անդադար գլխին խփում, ստորացնում և հասցնում է երեխային մինչև բթամոռութիւն, մինչև իւրիտութիւն:

Պատահում է որ մի ընտանիքում երեխան ծնվում է այն ժամանակ երբ հօր գործերը սկսում են վատ գնալ, ընտանիքը յանկարծ աղքատանում է, — և ահա մեր ծնողները, այդ նախապաշարված էակները, երեխայի ծննդեան են վերաբերում գործերի վատ ընթանալը, կարողութեան փչանալը... Եւ քանի որ երեխայի վրա ինչպէս նախախնամութենից ուղարկված երեխային պատժի վրա, և երեխայից են հանում իրանց հասած զգալիութեան ամբողջ վրեժը:

Եւ տեսակ երեւոյթ, մենք կրկնում ենք, չենք կարող մեղաւորի կերպ բացատրել եթէ ոչ մեր հայոց ընտանիքներում տիրող հրէշաւոր սոգիտութեամբ և արմատացած ստորադիմելի նախապաշարմունքներով:

Եւ եթէ այդ տեսակ անարդար և ճշմարիտ վրդովելի երեւոյթ նշմարելի լինէր միմիայն մեր տղէտ, անդադացած, ռամիկ ժողովրդի մէջ, — այդ դեռ ներքին կը լինէր: Բայց նոյն երեւոյթը նշմարելի է լինում մեր հասարակութեան միջին և մինչև անգամ բարձր դասի ընտանիքներում, ուրեմն մեր հասարակութեան կը թվա ծ դասակարգերի մէջ:

Եւ տեսակ անարդար և բարբարոս վարմունքի հետեւանքը շատ անգամ այն է լինում, որ տղան կամ աղջկը փախչում են իրանց հայրական տնից տարիներով կրած բարոյական և ֆիզիկական չարչարանքներից ազատվելու համար:

Վերջը շատ անգամ այդ տեսակ զոհ երիտասարդ կատարեալ պէս բթամալուց, դէպի իր անձր բոլոր պատիւը կորցնելուց յետոյ՝ դառնում է գող և աւազակ, իսկ զոհ աղջկը նոյն հոգեկան շարժառիթներից զրկված և անվերջ մարմնական տանջանքներ կրելուց յետոյ՝ ընկնում է անբարոյական նոյթեան մէջ և դառնում է հասարակաց կին:

Ընտանիքի միւս անդամները՝ քոյրերը և եղբայրները մեծ մասամբ ոյժ չունեն որ պատերազմեն իրանց ընտանեկան, ներքին բռնաւորութեան դէմ, օրէնքների վրա էլ այնքան քիչ հասկացողութիւն ունեն, որ իրանց պարտաւորութիւն համարեն յայտնել մարմնաւոր իշխանութեանը իրանց

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԻ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՄԻՔԵԼՈՒՅԵՐ

Մշակի 94-դ համարում արտատպել էր «ԳՐԱՏԱԿ» լրագրից պ. Միքայէլէի նամակը: Այդ նամակում ցուած օրով տեսանք որ այդ թիֆլիսցիներն ունեն նպատակը կարծես հենց էն է եղել, որ այդ հոգաւոր լրագրի միջոցով ամենայն ուրեք յարաւանի զգուշացնելու հայ ժողովուրդը, այն ժողովուրդը, որ իր անձուքը ծառայութեամբ իր հաւատարմ հայապալկեամբ կէս դարուց առել է, որ դուռը է թէ Ռուսիոյ բարեկեան կառավարութեան և թէ ռուսաց ազգի նշանաւոր մասի համակրութիւն ու սէրը:

Պարոն Միքայէլէի նամակը գլխովին տպուցանում է, որ ոչ թէ միայն ճշմարտութեան ճանապարհից չեղված է, այլ կրկին

բժանանքով կուրացած՝ չէ կարողացել տեսնել և վերահասու վնել այն ամեն զոհաբերութեանը, այն անխաբար սիրտը, որ հայ ժողովուրդը ամեն ժամանակ ցոյց էր տալիս պատերազմում ռուս զինուորին, եւ անձամբ ներկայ եմ եղած այն բազմամարդ հայկերայիներին որք միշտ փութաջան հոգացողութեամբ և սիրով պատրաստում էին նրանի քաղաքացիք ևս և զիւղեր հայ հաւատարմութիւններից շատերը, իսկ ինչ կը վերաբերի Շիրակայ, Բաթումի և Ալաշկերտի գաւառների հայերին, նրանց ուրախութեանը չափ չը կար ռուս զինուորներին նրանք տեսնելու կարծում էին թէ մի մի կրկնապէս հրէշաւորներ են որ երկրից լինելով իրանց բազմադարեան գերութեան չլինանք լուծելու եկած են:

Այս պայտէս վնելուց յետոյ, թող ներքին մեղ պարոն Միքայէլէին, որ ամենին զրպարտութիւն է առել թէ հայ չինականները և նրանց կանայքը 1/2 ֆունտնոց չորէք հասցը 15—16 կոպէկով էին վաճառում ռուս սուզաւորների վրա, այն ինչ հաղարաւոր անխաբար վկայեք հաստատում են որ հայ վիւղացիք չէ թէ այգուխի հարստահարիչ միջոցների չէին գինում, այլ գրա հակառակ

ռուս զինուորը գլխով անցնելու հայ կանայքը կանչում էին— «սաղաթի, հարգալ, արի չօրադ կուշայ» և մինչդեռ մէկը հայի էր հրաւիրում, մի ուրիշը թմա, մածուն, ժաժիկ հողէ դաւաթների մէջ լցրած՝ մօտ էր բերում, մի այլ տեղ առաւել արտադրու տեսարան էր հանդիսանում: Մանկամարդ ջահել հայ կինը որ մի չափ ցորենով ձեռք էր բերել բռնաւորից, մի քանի վարունգ, որից հողին մէկը փոքրիկ կուրէին (կարպուկտին) բաժին էր ընկել, և ճիւղով իր մօր գրկում վարունգը սիմկել էր կրծքի վրա— ահա անցնում է յողմած սուղաւոր և մայրը մտիկ չը տալով իր մանկան, լաց ու կոճին, խիարք խլում է մանկակից և առկիւս է սուղաւորին, իսկ փոքրիկ կուրէին փայլալայնում ասում է: «բաց մի վր բալան, արեւդ դարբան, թող խաչ խիար ուղաթի աղբին ուտայ, էնտ է օր կերթայ, խըտ մեր գուշմին ինչի կիւս կենայ, էրան կը թափայ», որ մեր էրկիր անօրինաց անասունած քրտիւրաց ձեռքէն սղաւաղ, մեր խօքին մեր լոտ խաւատ փրկայ և այլն և այլն: Երկրան որքան և չէր հասկանում այս բառերի նշանակութիւնը, այնու ամենայն մօր անուրբ վարմունքից, զինուորի փայտան նշանադրեալ վրա կէս մի

զարմացած և կէս մի յափշտակված, խեղդեց իր մէջ հեծեմանը և անվրդով թող տուեց, որ ահա անսրտակով ուտել բարի և քաղ զինուորը: Արդէն պարբերական բոլոր թերթերը հրատարակած են նոյնպէս հայ ժողովրդեան վարմունքը որ ամենայն տեղ ուր մերձենում էր ռուսաց բանակը աղ ու հացով ընդ առաջ էին ելանում, շատ տեղ ևս եկեղեցական թափօրով ընդունում, և հայ շինականը և ալետր ծերունի տանուտէր (քաղաները) ոչ թէ իրանց փափախները վերցրած սուղաւորների զրպանի ոսկի և արծաթ դրամները կորզելու մտօք էին առաջ գնում, այլ նրանք արտասուք աչքերին ձեռքերը երկիրը տարածած մրմնջում էին «չուքրեմ, քո դարգախէն ֆրիստոս Ստուած, օր էդա օրին արժանի էրի գնիլ, օր քո լուսնաւորչու իմաւա, չըթօրիլ իդա անասունած անօրինորայ» ձեռք Եօթն անուան տէր Այոյ ուղիւսն սուրբ: Կարապետ ռուս թագաւորի թուր կուսի անա, որ իւր քրիստոնէն ինձոյ սաղաթէն օր ու արեւ տեսնայ»: Վախյա պարոն Միքայէլէին մոռանալով այս ամեն համակրական ցոյցերը և նահապետական պարզ ու անկեղծ սիրտը արտայայտութիւնները կը քրտէ: հայ ժողովրդի ճակատին (երեւի իւրիւր-

Դ. Աթառապետանց .

ОБЪ ИЗДАНИИ ВЪ 1878 ГОДУ

ЛИТЕРАТУРНО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ ГАЗЕТЫ

„Тифлисскаа Вѣстникъ“

ГОДЪ ШЕСТОЙ

Въ 1878 году *Тифлисскаа Вѣстникъ* будетъ издаваться ежедневно, за исключеніемъ дней послѣдствіи, по прежней программѣ.

Подписка на 1878 годъ открыта и принимается въ конторѣ редакціи на Эриванской площади, № 3.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

	НА ГОДЪ.	НА ПОЛУГОДА:
Въ Тифлисѣ, безъ доставки.	10 р. 5 р. 50 к.	
» съ доставкой.	11 » 6 »	
Съ пересылкой по Имперіи.	12 » 6 »	
За границу по почтовому союзу.	15 » 8 »	

Иностранцы адресуютъ свои требованія въ Тифлисъ въ редакцію *Тифлискаго Вѣстника*.

Установлено въ 1878 году

цену на подписку

ЦЕНА

1878 года въ Тифлисѣ, безъ доставки, 10 р. 5 р. 50 к.

съ доставкой, 11 р. 6 р.

с пересылкой по Имперіи, 12 р. 6 р.

за границу по почтовому союзу, 15 р. 8 р.

Подписка на 1878 годъ открыта и принимается въ конторѣ редакціи на Эриванской площади, № 3.

Подписка на 1878 годъ.

ПОЛИТИЧЕСКАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ ГАЗЕТА

ДРОЗДА

въ 1878 году будетъ выходить по той же программѣ и въ тѣ же сроки, т. е. ЕЖЕДНЕВНО.

ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ

въ Тифлисѣ: въ редакціи, на Сергѣевской улицѣ, домъ П. Е. Амирагова, № 8 (бывш. Городской Думы).

Въ Тифлисѣ въ редакцію изд. „Дрозда“

ПОДПИСНАЯ ЦЕНА

На годъ	10 р. 5 р. 50 к.
1/2 года	5 » 50 к.
4 мѣсяца	3 » —

Примечаніе. На другіе сроки, кромѣ помѣщенныхъ, подписка не принимается.

2-3

УСТАНОВЛЕНІЕ

«Обзоръ» мѣсячникъ, издаваемый въ Тифлисѣ

1878 года издавать въ Тифлисѣ, безъ доставки, 10 р. 5 р. 50 к.

съ доставкой, 11 р. 6 р.

с пересылкой по Имперіи, 12 р. 6 р.

за границу по почтовому союзу, 15 р. 8 р.

3-3

Подписка на 1878 годъ.

ПОЛИТИЧЕСКАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ ГАЗЕТА

Подписка на 1878 годъ открыта и принимается въ конторѣ редакціи на Эриванской площади, № 3.

УСТАНОВЛЕНІЕ

«Обзоръ» мѣсячникъ, издаваемый въ Тифлисѣ

1-3

2-3

УСТАНОВЛЕНІЕ

«Обзоръ» мѣсячникъ, издаваемый въ Тифлисѣ

1-5 (3)

Содержаніе

№	Страница	Тема
1	1	Обзоръ мѣсячникъ
2	2	Обзоръ мѣсячникъ
3	3	Обзоръ мѣсячникъ
4	4	Обзоръ мѣсячникъ
5	5	Обзоръ мѣсячникъ
6	6	Обзоръ мѣсячникъ
7	7	Обзоръ мѣсячникъ
8	8	Обзоръ мѣсячникъ
9	9	Обзоръ мѣсячникъ
10	10	Обзоръ мѣсячникъ
11	11	Обзоръ мѣсячникъ
12	12	Обзоръ мѣсячникъ
13	13	Обзоръ мѣсячникъ
14	14	Обзоръ мѣсячникъ
15	15	Обзоръ мѣсячникъ
16	16	Обзоръ мѣсячникъ
17	17	Обзоръ мѣсячникъ
18	18	Обзоръ мѣсячникъ
19	19	Обзоръ мѣсячникъ
20	20	Обзоръ мѣсячникъ
21	21	Обзоръ мѣсячникъ
22	22	Обзоръ мѣсячникъ
23	23	Обзоръ мѣсячникъ
24	24	Обзоръ мѣсячникъ
25	25	Обзоръ мѣсячникъ
26	26	Обзоръ мѣсячникъ
27	27	Обзоръ мѣсячникъ
28	28	Обзоръ мѣсячникъ
29	29	Обзоръ мѣсячникъ
30	30	Обзоръ мѣсячникъ
31	31	Обзоръ мѣсячникъ
32	32	Обзоръ мѣсячникъ
33	33	Обзоръ мѣсячникъ
34	34	Обзоръ мѣсячникъ
35	35	Обзоръ мѣсячникъ
36	36	Обзоръ мѣсячникъ
37	37	Обзоръ мѣсячникъ
38	38	Обзоръ мѣсячникъ
39	39	Обзоръ мѣсячникъ
40	40	Обзоръ мѣсячникъ
41	41	Обзоръ мѣсячникъ
42	42	Обзоръ мѣсячникъ
43	43	Обзоръ мѣсячникъ
44	44	Обзоръ мѣсячникъ
45	45	Обзоръ мѣсячникъ
46	46	Обзоръ мѣсячникъ
47	47	Обзоръ мѣсячникъ
48	48	Обзоръ мѣсячникъ
49	49	Обзоръ мѣсячникъ
50	50	Обзоръ мѣсячникъ
51	51	Обзоръ мѣсячникъ
52	52	Обзоръ мѣсячникъ
53	53	Обзоръ мѣсячникъ
54	54	Обзоръ мѣсячникъ
55	55	Обзоръ мѣсячникъ
56	56	Обзоръ мѣсячникъ
57	57	Обзоръ мѣсячникъ
58	58	Обзоръ мѣсячникъ
59	59	Обзоръ мѣсячникъ
60	60	Обзоръ мѣсячникъ
61	61	Обзоръ мѣсячникъ
62	62	Обзоръ мѣсячникъ
63	63	Обзоръ мѣсячникъ
64	64	Обзоръ мѣсячникъ
65	65	Обзоръ мѣсячникъ
66	66	Обзоръ мѣсячникъ
67	67	Обзоръ мѣсячникъ
68	68	Обзоръ мѣсячникъ
69	69	Обзоръ мѣсячникъ
70	70	Обзоръ мѣсячникъ
71	71	Обзоръ мѣсячникъ
72	72	Обзоръ мѣсячникъ
73	73	Обзоръ мѣсячникъ
74	74	Обзоръ мѣсячникъ
75	75	Обзоръ мѣсячникъ
76	76	Обзоръ мѣсячникъ
77	77	Обзоръ мѣсячникъ
78	78	Обзоръ мѣсячникъ
79	79	Обзоръ мѣсячникъ
80	80	Обзоръ мѣсячникъ
81	81	Обзоръ мѣсячникъ
82	82	Обзоръ мѣсячникъ
83	83	Обзоръ мѣсячникъ
84	84	Обзоръ мѣсячникъ
85	85	Обзоръ мѣсячникъ
86	86	Обзоръ мѣсячникъ
87	87	Обзоръ мѣсячникъ
88	88	Обзоръ мѣсячникъ
89	89	Обзоръ мѣсячникъ
90	90	Обзоръ мѣсячникъ
91	91	Обзоръ мѣсячникъ
92	92	Обзоръ мѣсячникъ
93	93	Обзоръ мѣсячникъ
94	94	Обзоръ мѣсячникъ
95	95	Обзоръ мѣсячникъ
96	96	Обзоръ мѣсячникъ
97	97	Обзоръ мѣсячникъ
98	98	Обзоръ мѣсячникъ
99	99	Обзоръ мѣсячникъ
100	100	Обзоръ мѣсячникъ